

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

13 november 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Interpellatie van de heer Piet De Bruyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over mogelijke inbreuken op de huidige taalregeling in het hoger onderwijs	1
Met redenen omklede motie	3
Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over nascholing Frans in het basisonderwijs	3
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over Nederlandse grammatica in het algemeen secundair onderwijs (aso)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Katleen Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het inspectiebeleid met betrekking tot de Lucerna Colleges	11
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over onderwijsinvesteringen in de Kempen	13
Vraag om uitleg van de heer Piet De Bruyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een opleiding voor wijnbouwers	15
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studiekosten in het secundair onderwijs	
Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studiekosten en de mogelijkheid om te komen tot een maximumfactuur in het secundair onderwijs	16

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Interpellatie van de heer Piet De Bruyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over mogelijke inbreuken op de huidige taalregeling in het hoger onderwijs

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het punt dat ik met u wil bespreken, is een belangrijk punt. Het is ook niet voor het eerst en wellicht ook niet voor het laatst dat we naar aanleiding van taal en taal in het hoger onderwijs en de regelgeving daaromtrent, met elkaar van gedachten zullen wisselen en discussiëren.

Voorliggende interpellatie komt er heel concreet naar aanleiding van het jaarlijkse colloquium, vandaag net een maand geleden, op 13 oktober van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), met de mooie titel: 'Bouwen aan duurzame welvaart en welzijn in Vlaanderen'. Naast het terechte pleidooi van voorzitter Karel Vinck voor een forse verhoging van de investeringen in onderzoek en ontwikkeling tot 3 percent van het brp (bruto regionaal product), werd er druk gediscussieerd over het Vlaamse innovatiebeleid. Dat daarbij de taalregeling ter sprake kwam, was niet te vermijden.

We kennen het standpunt van de VRWB, we hebben dat hier mogen vernemen. De raad dringt aan op een sterke versoepeling om meer buitenlandse studenten en docenten aan te trekken. Wat me frappeerde, is dat in de marge van dit colloquium, waarop u, de minister-president alsook minister Ceysens aanwezig waren, de Vlaamse Regering liet verstaan dat een versoepeling van de taalregeling gemakkelijker te realiseren zou zijn aangezien de N-VA de regering had verlaten.

We hebben ook kennis kunnen nemen van het standpunt van de Vereniging voor Vlaamse Studenten, die liet weten geen voorstander te zijn van een versoepeling van het huidige taalregime. De vereniging pleit zelfs voor wat als een Copernicaanse revolutie wordt omschreven, namelijk het principe omkeren en het Engels niet meer als concurrentiemiddel tussen de verschillende universiteiten te laten spelen door de basisopleiding in het Nederlands te behouden aan elke universiteit en – men draait hier de redenering die nu vaak wordt gevolgd, om – voor de Engelse equivalenten een samenwerking tussen de verschillende universiteiten te bepleiten. Dat is een zeer verstandig standpunt dat we verder in de discussie kunnen meenemen.

U kent ons standpunt daarover. Ik vat het heel kort samen. De bestaande taalregeling biedt veel mogelijkheden om anderstalig onderwijs aan te bieden, ook Engelstalig onderwijs. Uiteraard moet internationalisering een punt zijn waar onze bijzondere aandacht naartoe gaat. Daarvoor moeten bij uitstek andere middelen worden ingezet dan een al te sterk doorgedreven verengelsing van ons onderwijs.

Ik wil het nu concreet hebben over inbreuken die momenteel gepleegd worden op de taalregeling in het hoger onderwijs. Tenminste dat vermoeden groeit bij mij als ik de webpagina's bekijk van de Universiteit Gent. Het gaat om een inbreuk op artikel 91 van het Structuurstudiedecreet. Zo worden een aantal masteropleidingen aan de faculteit Wetenschappen van de Universiteit Gent, die hoofdzakelijk gericht zijn op Vlaamse studenten, zo goed als eentalig in het Engels aangeboden, en voor zover ik kan nagaan zonder Nederlandstalig equivalent en zonder expliciet gemotiveerde beslissing van het instellingsbestuur. Naast het voorbeeld over de master in de mariene en lacustriene wetenschappen dat ik in mijn schriftelijke aankondiging heb gegeven en dat u hebt kunnen lezen, stel ik hetzelfde vast bij de masteropleiding in de biologie en bij de masteropleiding in de biochemie en biotechnologie, waarbij heel duidelijk op de website wordt weergegeven: 'onderwijstaal van de opleiding: Nederlands'. Als men dan doorklikt naar het programma, dan ziet men een aantal inleidende vakken die in het Nederlands worden gedoceerd, maar de specifieke vakken worden allemaal in het Engels gedoceerd. We krijgen volgens de rapportage een vak dat in het Nederlands wordt aangeboden – niets aan de hand zou men zeggen – maar waarvan een bijzonder groot deel van de inhoud in het Engels wordt aangeboden.

Over dit soort praktijken, die mijns inziens als een inbreuk op de taalwetgeving in het hoger onderwijs moeten worden gecatalogiseerd, stelde ik graag volgende vragen, mijnheer de minister. Klopt de situatieschets? Erkent u de situatie zoals ik ze heb beschreven? Kent u ze? Zult u desgevallend optreden tegen deze instelling? Welke instrumenten hebt u daarvoor ter beschikking? Hebt u kennis van andere inbreuken?

Ik heb ondertussen signalen opgevangen vanuit andere instellingen dat men vaak hetzelfde ziet: een Nederlandstalige opleiding waaronder een Engelstalig curriculum schuilgaat. Als u daar kennis van hebt, om welke opleidingen en welke universiteiten of hogescholen gaat het dan? Waar kunnen op dit ogenblik studenten of docenten terecht indien ze menen een gefundeerde klacht te hebben over inbreuken op de taalregeling in

het hoger onderwijs? Welke opvolging wordt daaraan gegeven?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, het is wellicht geen verrassing dat ook vanuit mijn fractie wordt aangesloten bij deze interpellatie. Mevrouw Morel heeft al meermaals gezegd dat het Vlaams Belang van mening is dat een verdere verengelsing van het hoger onderwijs geen goede zaak zou zijn. Bovendien vinden wij dat de huidige regeling meer dan voldoende mogelijkheden laat om anderstalige opleidingen in te richten.

Wij zijn ons er ook van bewust dat de druk om meer Engels te gebruiken – want bij anderstalige opleidingen gaat het meestal over Engels – wordt opgevoerd. Dit gebeurt niet het minst, mijnheer de minister, door uw collega-minister Ceysens, die daar openlijk pleitbezorger van is. Ik sluit me graag aan bij de vragen van de heer De Bruyn. Ik heb ook een bijkomende vraag: bestaat er op dit ogenblik een duidelijke definitie van wat men moet verstaan onder een Engelstalige cursus? Is dat de spreektaal, is dat het cursusmateriaal? Zo ja, hebt u weet van inbreuken tegen deze definitie? Zo neen, zou het niet nuttig zijn om die eens op punt te stellen om dergelijke creatieve invulningen zoals ze nu gebeuren, te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me aan in die mate dat de situatie die de heer de Bruyn aankaart, ons sterkt in onze stelling dat er nood is aan een versoepeling van de taalregeling in het hoger onderwijs. De adviezen die verschillende instellingen ter zake hebben gegeven, ik denk bijvoorbeeld aan de commissie Soete, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) of de VRWB, hebben in het verleden al aangegeven dat er nood is aan versoepeling.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, de houding van CD&V over dit onderwerp is niet gewijzigd. Wij vinden dat de huidige regeling voldoende mogelijkheden biedt om verschillende talen aan bod te laten komen binnen het onderwijs, ook het hoger onderwijs. We vinden het belangrijk, ook indien er onderwijs is in vreemde talen, dat ook de kwaliteit van dat onderwijs op punt blijft en dat alle inspanningen die wij doen om bepaalde kansengroepen toegang te geven tot het hoger onderwijs, hun vruchten kunnen afwerpen zodat de kansengroepen alle kansen blijven benutten. Dat is een sociaal argument om erover te waken dat de Nederlandse taal zijn volle kansen krijgt in het onderwijs dat wij in Vlaanderen aanbieden.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wat betreft de door de heer De Bruyn aangehaalde inbreuken of vermeende inbreuken, denk ik dat er voldoende controlemechanismen bestaan om dat na te gaan. Ik heb in elk geval vertrouwen in de minister, die ook een aantal uitspraken heeft gedaan in de plenaire zitting met betrekking tot een analoge vraagstelling over de taal in het hoger onderwijs. Dat er heel wat discussie bestaat in dit parlement en deze commissie, vind ik een goede zaak. Er moet kunnen worden gediscussieerd over de zaken.

Mijn mening, en die van de VlaamsProgressieven, is dat we hoge omzichtigheid moeten betrachten met betrekking tot het gebruik in het hoger onderwijs van andere talen dan het Nederlands. We mogen de stelling van artikel 91 niet al te veel aantasten.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik sluit mij aan bij mijn collega uit de CD&V-fractie. Het standpunt van CD&V is gelijk gebleven. Ik heb dit ook bevestigd bij de inleiding bij het congres dat hier in het parlement door het Algemeen Nederlands Verbond werd georganiseerd. Ik wees daar op de bestaande wetgeving en op het feit dat Vlaanderen in Europa in een vrij goede positie verkeert: de verengelsing komt vooral in Nederland aan bod en veel minder of helemaal niet in alle Zuid-Europese landen. Maar dat is een hoofdstuk apart.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Dank u, voorzitter. De heer De Bruyn heeft een situatieschets gegeven en gevraagd of dit klopt. Ik heb daarom de onderwijsprogramma's van deze masteropleidingen nagekeken. Zonder in detail te gaan – ik kan u de details desgewenst wel geven – meen ik te mogen stellen dat de masteropleidingen in de biologie, in de biochemie en biotechnologie en in de geologie niet quasi eentalig in het Engels worden georganiseerd. De meeste gemeenschappelijke vakken en de masterproef hebben het Nederlands als onderwijstaal; het Engels is er voor bepaalde major- en minorvakken. Afhankelijk van de keuze die een student maakt, kan het aantal opleidingsonderdelen in het Engels wel groter of kleiner zijn.

De master in de mariene en lacustriene wetenschappen was vroeger een master-na-masteropleiding, die is ingedaald tot initiële master. Daar heb ik vastgesteld dat de onderwijstaal van het programma inderdaad minstens voor de helft van de opleiding het Engels is.

Zoals u weet, bepaalt artikel 91 van het Structuuredecreet dat de instelling kan beslissen dat in beperkte mate een andere taal dan het Nederlands kan worden gebruikt wanneer de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijkt uit de expliciet

gemotiveerde beslissing daartoe en op voorwaarde dat de hiervoor aangewezen docent de andere taal op adequate wijze beheerst. Een masteropleiding volledig in het Engels aanbieden kan niet zonder dat aan de voorwaarde van een equivalent aanbod in het Nederlands is voldaan.

In de jaarlijkse rapportering over de taalregelgeving gaat onze administratie de naleving van deze bepaling na. De voorgaande jaren heeft zij geen inbreuken vastgesteld. We zitten nu weliswaar in een enigszins gewijzigde situatie omdat pas in het academiejaar 2007-2008 de masterprogramma's voor het eerst zijn georganiseerd. Over die nieuwe realiteit wordt pas in het eerstkomende taalrapport verslag uitgebracht.

Ik heb daarom alvast informatie bij de UGent opgevraagd over de opleidingen in kwestie. De UGent motiveert haar keuze door onder andere net op die functionaliteit voor de opleiding en meerwaarde voor de student te wijzen: de meeste bronnen in die vakgebieden zijn anders- en vooral Engelstalig. Studenten uit die disciplines komen later vaak als onderzoeker in een internationale omgeving terecht. Noteer ook dat het in de drie eerstgenoemde opleidingen vooral gaat om de vakken uit het onderzoeksgerichte traject die in het Engels worden gedoceerd. Ik acht dit op zich wel verdedigbaar.

Alvast het opleidingsprogramma van de master in de mariene en lacustriene wetenschappen lijkt me echter een andere kwestie. Hier gaat het in de feiten toch om een overwegend Engelstalige opleiding. Als de UGent het tegendeel niet kan aantonen, zal ik haar wijzen op de verplichting om een equivalente opleiding in het Nederlands aan te bieden.

Er is mij nog niet op concrete overtredingen van de regelgeving gewezen. De rapportering geeft ook aan dat de instellingen tot nu toe binnen de krijtlijnen van het decreet blijven.

De vernieuwde masterprogramma's zijn weliswaar pas in het academiejaar 2007-2008 voor een eerste maal aangeboden. Ik zal aan de hand van de eerstvolgende jaarlijkse rapportering de onderwijsprogramma's van deze masters analyseren.

Als docenten of studenten mij wijzen op overtredingen, zal ik deze vanzelfsprekend laten onderzoeken. Daarvoor kan zowel de informatie in de taalrapporten dienen, als aanvullend onderzoek ter plaatse, eventueel door de regeringscommissaris, die bij de uitoefening van zijn controletaak uiteraard ook de naleving van de taalregelgeving kan controleren.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Dank u, mijnheer de minister, voor uw antwoord. Wij delen dezelfde zorg. Dat blijkt

duidelijk uit uw antwoord. In de discussie of de opleiding grotendeels in het Engels verloopt of niet, zoekt men naar de uiterste grens van wat kan en van wat nog binnen de regels van het decreet valt. Die tendens is voor iedereen waarneembaar. Het is ieders recht om dat te doen. Ik ben er echter wat minder gerust op of daardoor het Nederlandstalige karakter van een opleiding gegarandeerd is. Want daar gaat het toch om. Ik twijfel daar ten eerste aan als ik de vakkenrooster bekijk van de genoemde opleidingen.

Ik zal dit verder onderzoeken. Ik mis in uw antwoord ook een kanaal waar studenten en docenten een klacht kunnen indienen. Men wil die stap natuurlijk niet licht zetten. Ik ben geen voorstander van een lawine van klachten, eventueel met de stille bedoeling een opleiding te dwarsbomen. Daar gaat het niet om. Wij hebben een regelgevend kader. Ik vermoed dat met de interpretatie ervan hier en daar zeer vrij wordt omgesprongen. Dat verontrust mij zeer. Ik zou graag een formeel kanaal hebben waarlangs de studenten, docenten en iedereen die bekommerd is om de situatie hun klachten kunnen indienen of vermeende inbreuken kunnen signaleren. U verwees naar de rol van de regeringscommissaris. Die is hier zeer belangrijk. Met betrekking tot de UGent blijven we van mening verschillen of de taalregeling voldoende wordt gerespecteerd. Ik zal persoonlijk het initiatief nemen en vragen om daarnaar bijkomend onderzoek te verrichten.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer De Bruyn werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over nascholings Frans in het basisonderwijs

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Talen zijn belangrijk, zowel de kennis en taalvaardigheid van de eigen taal als de kennis van vreemde talen. Zo beveelt de Europese Top aan dat Europese jongeren twee vreemde talen zouden moeten aanleren vanaf jonge leeftijd. Met het oog hierop, maar rekening houdend met de Vlaamse

context, werd het leergebied Frans verplicht in het vijfde en zesde leerjaar van het gewoon lager onderwijs en kan Frans samen met andere talen spelenderwijs in nog vroegere jaren worden geïntroduceerd.

Sinds de wijziging aan het decreet Basisonderwijs is Frans een verplicht leergebied geworden in het basisonderwijs. Voortaan moeten de eindtermen Frans bereikt zijn op het einde van het basisonderwijs.

In de lerarenopleidingen ging men er al van uit dat er Frans in de derde graad van het basisonderwijs werd gegeven. Door deze decretale wijziging is de impact van het Frans op het totale curriculum van de professioneel gerichte bacheloropleidingen lager onderwijs ondertussen iets groter en men levert inspanningen om de instromende studenten voldoende taalondersteuning te bieden voor Frans.

De nota 'De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken' erkent ook dat heel wat leraren en toekomstige leraren basisonderwijs te weinig kansen hebben gekregen om taalvaardigheid Frans te ontwikkelen. Het opkrikken van de taalvaardigheid Frans van zowel toekomstige als huidige leraren lager onderwijs is volgens velen dé voorwaarde om te kunnen voorzien in een degelijk en aan de huidige vereisten beantwoordend taalonderwijs Frans.

In dit opzicht stelt u, mijnheer de minister, een aantal maatregelen voor, onder andere de herziening van de eindtermen Frans van het lager onderwijs en de eerste graad secundair onderwijs; de hervorming van de lerarenopleiding en de herziening van de basiscompetenties; een prioritair nascholingsthema dat de overheid vastlegde met betrekking tot de overgang Frans van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs. Het zijn allemaal prima initiatieven. Ik zie toch nog problemen en vandaar mijn vragen.

Een student die de lerarenopleiding volgt, kan natuurlijk gedelibereerd worden voor het vak Frans. Nadien kan hij in een klas van de derde graad van het basisonderwijs belanden en zal hij toch het vak Frans moeten geven waarvoor hij werd gedelibereerd. Hoe wordt de kwaliteit van de lessen Frans in dit geval gegarandeerd?

Een leerkracht kan jaren lesgeven in de eerste of tweede graad van het basisonderwijs, waar Frans geen deel uitmaakt van het lessenpakket en na jaren aangesteld worden in de derde graad. Bestaan er initiatieven die ervoor zorgen dat de leerlingen de eindtermen toch behalen? Hoe wordt de kwaliteit van de lessen Frans hier gegarandeerd? Bestaat er een opfrissingscursus voor leerkrachten die zich in deze situatie bevinden?

De vorige generaties leraren lager onderwijs hebben geen Frans gekregen in hun basisopleiding en moeten nu wel

Frans onderwijzen. Wordt er nagegaan of deze mensen daar wel toe in staat zijn? Als dat het geval is, hoe gebeurt dat dan? Als dat niet het geval is, waarom niet? Hoe kan het niveau van het onderwijs voor dit vakgebied dan gegarandeerd worden? Bestaat er een specifiek nascholingsaanbod voor dergelijke leerkrachten?

Daarnaast is er nog een bijkomend probleem dat directies leerkrachten niet kunnen dwingen om bijscholing te volgen en ook voor leerkrachten het volgen van nascholing niet afdwingbaar is. Zijn er hieromtrent initiatieven genomen? Hoeveel leerkrachten uit het basisonderwijs volgen jaarlijks bijscholing Frans? Hebt u een overzicht over de verschillende provincies en de diverse netten? Hoeveel geld zetten de scholen en de pedagogische begeleidingsdiensten in voor de nascholing Frans? Als het mogelijk is, had ik graag een overzicht gekregen van de verdeling per provincie en per net.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik sluit mij ook bij deze vraag graag aan. Sinds het begin van deze legislatuur wordt er hier op gewezen dat de aansluiting tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs voor het vak Frans een pijnpunt is. Dat zou het niet meer mogen zijn met de huidige decretale regeling. Maar we zitten met leerkrachten die in een overgangsfase verkeren met leerplannen en eindtermen die niet optimaal op elkaar zijn afgestemd. Ik weet dat u daar werk van maakt, mijnheer de minister. Maar de problemen blijven momenteel wel bestaan. Ik ben dan ook benieuwd naar het antwoord op de verschillende vragen, ook op vraag 5 en 6. Ik vermoed dat we het antwoord daarop misschien wel schriftelijk zullen krijgen.

Ik heb nog een bijkomende vraag over vraag 3, maar ook over 1 en 2. Zou het geen goed idee zijn om dat goed duidelijk te maken aan scholen? Ze weten het wel, maar kan het niet stimulerend werken om bijvoorbeeld leerkrachten te wisselen voor het vak Frans? Als men in het vijfde leerjaar over een leerkracht beschikt die zeer goed Frans kent en dat vak ook goed kan overbrengen, en in het zesde leerjaar over een leerkracht die niet zo zeker is, zou het dan niet mogelijk zijn om hen van vak te laten wisselen? De leerkracht uit het zesde kan dan een ander vak geven in het vijfde. Ik weet dat het kan, en er zijn scholen die het toepassen, maar om het probleem tijdelijk op te lossen, zou het misschien goed zijn om hen daar nog eens extra attent op te maken.

Bovendien gaan leerlingen nadien naar het secundair onderwijs waar ze voor elk vak een andere leerkracht krijgen. Op die manier worden ze het principe van wisselende leerkrachten voor één klas al een beetje gewoon.

De voorzitter: Mevrouw Helsens heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik wil even reageren op de tussenkomst van mevrouw Michiels. Ik denk dat de scholen vandaag in de mogelijkheid verkeren om verschillende leerkrachten in te zetten voor verschillende vakken. Ik zie in mijn eigen omgeving dat dit ook gebeurt, niet alleen voor het Frans maar voor meerdere vakken.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Het kan nooit kwaad om dit even te benadrukken. We laten dat best over aan het beleid.

Ik heb nog een bedenking bij de derde vraag. De vorige generatie zou tijdens haar opleiding voor het lager onderwijs geen Frans hebben gekregen. Ik wil dat tegen spreken. Ik ken zelf de vorige generaties, en hun kennis Frans is iets beter dan die van de huidige generatie.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ga vooreerst in op het punt van de deliberaties. Ik ben het niet eens met wat u eruit concludeert. De kwaliteit van het onderwijs wordt hier zowel door de lerarenopleidingen als de scholen waar deze studenten later tewerkgesteld worden, gegarandeerd. Deze kwaliteit wordt bovendien ook nagegaan tijdens de visitaties in de lerarenopleidingen en de schooldoorlichtingen in het basisonderwijs. Scholen die dat wensen, kunnen daarnaast ook voor de lessen Frans aan hun eigen pedagogische begeleidingsdienst extra ondersteuning vragen.

Wat de lerarenopleiding als schakel in het geheel betreft, wil ik u er attent op maken dat de deliberatie van een student steeds grondig overwogen wordt. Indien een lerarenopleiding aan een student een diploma 'leraar lager onderwijs' overhandigt, wil dat zeggen dat de student voldoet aan de vereisten zoals die in het beroepsprofiel omschreven worden. De student wordt bijgevolg voldoende capabel geacht om ingezet te worden in het hele lager onderwijs. De verantwoordelijkheid ligt hier dus in de eerste plaats bij de lerarenopleidingen.

Voorts voorzie ik vanaf 1 september 2007 ook in midde-len voor de aanvangsbegeleiding voor nieuwe leerkrachten en de coaching en de begeleiding van stagiairs. De scholen zijn zelf de eerste verantwoordelijken voor een kwaliteitsvolle invulling van deze uren mentorschap en aanvangsbegeleiding die zich zowel op het pedagogische als didactische vlak situeren. Daarnaast zijn er ook de functioneringsgesprekken met de beginnende leerkrachten waar men, indien nodig, ook kan stilstaan bij de kwaliteit van de lessen Frans. Dit brengt mij naadloos op het antwoord op uw volgende twee vragen.

U zegt dat een leerkracht jaren kan lesgeven in de eerste of tweede graad van het basisonderwijs, waar Frans geen deel uitmaakt van het lessenpakket, en na jaren aange-steld kan worden in de derde graad. U vraagt wat

daaraan kan gebeuren. Dan hebt u het over de vorige generaties en het nascholingsaanbod.

Elk personeelslid wordt regelmatig geëvalueerd tijdens een functioneringsgesprek. De evaluatie heeft betrekking op het volledig functioneren van het personeelslid ten opzichte van de geïndividualiseerde functiebeschrijving, waar de voor de betrokken evaluatieperiode afgesproken persoons- en ontwikkelingsgerichte doelstellingen deel van uitmaken. Naar aanleiding van een functioneringsgesprek of op basis van de afspraken gemaakt op het einde van de vorige evaluatieperiode, kunnen aan de functieomschrijving ook persoons- en ontwikkelingsgerichte doelstellingen worden toegevoegd. Meer concreet is het dus mogelijk dat er tijdens een functioneringsgesprek een competentietekort Frans vastgesteld wordt. Er kunnen dan persoons- of ontwikkelingsgerichte doelstellingen met betrekking tot het vak Frans aan de functiebeschrijving toegevoegd worden. Hier kan dan vervolgens, onder meer via nascholing, aan tegemoetgekomen worden.

Wat uw vraag over een specifiek nascholingsaanbod betreft, kan ik u helaas geen antwoord op geven, aangezien hier het principe van de vrije markt speelt. Op de website www.ond.vlaanderen.be/nascholing kan iedere school in het nascholingsrepertorium nascholingen en organisaties opzoeken. De overheid voert echter geen kwaliteitscontrole uit op de weergegeven nascholingen en organisaties. Elke organisatie die opgenomen wenst te worden in de databank, wordt weergegeven. Deze databank heeft enkel een informerende functie en is niet exhaustief. De enige informatie die ik u kan geven, heeft betrekking op het prioritaire nascholingsaanbod met betrekking tot het vak Frans, maar daar kom ik in mijn antwoord op de laatste twee vragen uitgebreid op terug.

Een bijkomend probleem, zo stelt u, is dat de bijscholing niet kan worden afgedwongen. Elke school dient jaarlijks – op voorstel van de directeur – een nascholingsplan op te stellen. In het nascholingsplan worden de behoeften aan nascholing vastgesteld. Het bevat vaak inhoud en prioriteiten, bepaalt wie mag deelnemen, hoe men de vervangingen zal regelen en met welke nascholingsinstellingen zal worden gewerkt. De vaststelling van de noden kan resulteren in een prioriteitenplan op korte en lange termijn.

In het kader van de functiebeschrijvingen van het personeel werkt de scholengemeenschap of de inrichtende macht een systeem van functiebeschrijvingen en evaluatie uit en legt ze de algemene afspraken vast. In de functiebeschrijving kunnen eveneens elementen met betrekking tot nascholing worden opgenomen.

U vroeg ook hoeveel leerkrachten uit het basisonderwijs jaarlijks bijscholing Frans volgen en hoeveel geld

daarvoor wordt ingezet. Om de meeste aspecten rond nascholing te begrijpen, moet men teruggaan naar het decreet van 16 april 1996 betreffende het mentorschap en de nascholing in Vlaanderen. Dat decreet bepaalt in eerste instantie dat scholen financiële middelen krijgen waarmee ze op basis van hun opgestelde nascholingsplannen voor hun personeel nuttige of noodzakelijk geachte nascholing kunnen kopen. Hier heerst het principe van de vrije markt en de overheid heeft er geen zicht op welke nascholingen er worden gevolgd.

In tweede instantie ontvangen ook het gemeenschapsonderwijs en de vzw's die door de representatieve groeperingen van de inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs werden opgericht, de koepels, financiële middelen om nascholingen in te richten.

In laatste instantie wil ik ook nascholing op initiatief van de Vlaamse Regering onder de aandacht brengen.

De Vlaamse Regering stelt elk jaar prioriteiten vast voor nascholingsinitiatieven, waarvan de uitvoering wordt toegewezen aan nascholingsprojecten waarvan de kwaliteit vooraf door een commissie wordt beoordeeld. Die nascholingsprojecten zijn netoverschrijdend en gratis voor de deelnemers. De overheid legt hiervoor 1.500.000 euro vast. Dit schooljaar werd er, net als vorig schooljaar, gekozen voor prioritaire nascholingsthema's met betrekking tot taal.

Vorig schooljaar namen 723 verschillende personen deel aan twee prioritaire projecten rond het subthema 'Frans in de overgang van lager naar secundair onderwijs'. De verdeling over beide projecten per net is als volgt: VSKO (Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs) 92 percent, GO! (Gemeenschapsonderwijs) 5 percent, officieel gesubsidieerd onderwijs 3 percent. De beide projecten samen kostten 444.910,25 euro. De overheid beschikt niet over gegevens per provincie.

Mevrouw Demeulenaere, ik bespeur in uw vragen een zekere bezorgdheid om het niveau en de kwaliteit van de lessen Frans in het basisonderwijs. Daarom wil ik u nog meegeven dat de Vlaamse overheid samen met de Franse ambassade nascholing organiseert in Vlaanderen en Frankrijk. Die nascholingsactiviteiten kaderen in de Frans-Vlaamse overeenkomst voor het basisonderwijs Formaprim en omvatten zowel zomercursussen in Frankrijk als bijscholingscursussen in Frankrijk en Vlaanderen voor het nascholersteam. Ook in de Frans-talige Gemeenschap vond de voorbije twee jaar voor telkens twee groepen van 25 tot 30 leraren uit het basisonderwijs een taalstage Frans plaats.

Mevrouw Michiels, u stipte ook nog de problematiek van de aansluiting tussen basis- en secundair onderwijs aan. U weet dat we daar heel sterk meer bezig zijn. Ook via proeftuinen. Maar als het parlement de Vlaamse

Regering volgt in het goedkeuren van nieuwe eindtermen voor Frans, gaan we er met name over waken dat die aansluiting tussen basis- en secundair onderwijs ook in de eindtermen wordt gegarandeerd. Ik vind dat bijzonder belangrijk. Die eindtermen zijn echt hét aansturingsmechanisme voor ons onderwijs. Dat moet helder worden gesteld.

Niet alleen het feit dat ik de basiscompetenties voor de lerarenopleiding heb herzien en daarbij sterk de nadruk heb gelegd op talige competenties, maar ook het feit dat we daar nu voortdurend over spreken, draagt ertoe bij dat er in de lerarenopleidingen, en hopelijk ook al in het brede onderwijsveld, een groeiende bewustwording is rond het belang van taal, onder meer ook voor Frans bij mensen die leraar lager onderwijs worden.

Ik vind het daarom niet erg gelukkig om nu tegen scholen te zeggen dat ze de mogelijkheid hebben om leerkrachten die minder goed zijn in Frans daarvan te ontslaan. Dat is goed bedoeld, maar we moeten dat als overheid niet beginnen te propageren. Ik vind dat alle leerkrachten in het lager onderwijs goed moeten zijn in Frans. Dat is vandaag misschien wat hoog gegrepen, maar we moeten wel al die richting aangeven. We moeten aangeven dat het beroep van leerkracht een beroep is waaraan nogal wat eisen worden gesteld. Het antwoord op een dreigende schaarste aan leerkrachten is niet de lat lager te gaan leggen, of de indruk te geven dat je die lat laag mag leggen.

Het goedbedoelde signaal dat scholen mensen op een specialistische manier kunnen inzetten in het lager onderwijs, zou ik op dit ogenblik niet geven. We moeten nu het signaal geven dat de lat in het algemeen hoog moet liggen. Dat vraagt inspanning en veel werk. Maar dat is wat we nu moeten doen.

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Inzake de deliberaties zei u dat u vermoedde dat alle nieuwe leerkrachten voldoende bekwaam werden geacht. Hebt u zicht op het aantal deliberaties dat gebeurt voor het vak Frans? Ik heb enkel weet van een paar deliberaties.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb daar op dit ogenblik geen zicht op.

Het probleem van uw vraag is het volgende. Mochten we op dat spoor verder gaan en stellen dat we dat niet kunnen tolereren, dan komen we in een heel ander soort onderwijssysteem terecht, waarbij je hogescholen en universiteiten veel meer bij het handje gaat houden, waarbij je de beoordelingsruimte zeer sterk vermindert, en waarbij je bovendien signaleert dat je geen vertrou-

wen hebt in het definiëren van een beroepscompetentie-profiel en van basiscompetenties. Dat mogen we niet doen.

We moeten ervan uitgaan dat de visitaties de kwaliteit van de lerarenopleiding hoog houden, dat de leerlingen-opleidingen weten dat ze naar basiscompetenties moeten toewerken en dat ze zeer zorgvuldig moeten zijn met deliberaties rond iets dat zo essentieel is als het talige. Misschien zullen we daar bij gelegenheid meer over te weten komen.

We mogen in elk geval niet het signaal geven dat we ons nu gaan bezighouden met de deliberaties.

Mevrouw Stern Demeulenaere: U hebt in uw antwoord ook verwezen naar de functioneringsgesprekken. Die gesprekken gebeuren in samenspraak met de directie. Daar hangt natuurlijk ook de voorwaarde aan vast dat de directie volledig onderlegd is in de Franse taal. Wie garandeert dat?

Het blijft voor mij nogal vaag. U hecht terecht veel belang aan taal, maar het is belangrijk dat die taal goed wordt aangeleerd. Als we iets willen aanleren, moet dat op een degelijke manier gebeuren. Als we de kwaliteit niet kunnen garanderen, is het mijns inziens heel gevaarlijk om iets aan te leren.

Die functioneringsgesprekken zijn goed, maar er hangen zoveel voorwaarden aan vast, dat het moeilijk blijft om te garanderen dat we de kinderen iets goeds aanleren. Dat geldt zeker voor een moeilijke taal als Frans.

Minister Frank Vandenbroucke: We balanceren altijd tussen een meer dirigistische benadering van onderwijs en een benadering die geloof hecht aan autonomie. In het veel geroemde Finland zijn de scholen bijvoorbeeld zeer autonoom.

Willen wij een systeem waarbij we bij elk probleem een regeltje moeten opstellen en controle moeten uitoefenen? Die regeltjes en controles zijn elk op zich misschien wel verantwoord, maar uiteindelijk kom je terecht in een soort staatsonderwijs, in de slechte betekenis van het woord. Dat is niet goed.

Daarom antwoord ik voorzichtig op uw vragen en stel ik niet dat we de deliberaties nu gaan controleren en dergelijke meer. We gaan dat niet doen omdat we geloof hechten aan de zelfstandige beleidskracht van scholen. Daarbij brengen we intussen wel heel wat zaken in stelling om het globale resultaat te beoordelen, met peilingen enzovoort.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mevrouw Demeulenaere, hetzelfde probleem kan zich voordoen voor wiskunde. Er kunnen ook leerkrachten zijn die wel het diploma hebben, maar die niet vaardig genoeg zijn

om in het zesde leerjaar wiskunde te geven, maar bijvoorbeeld wel in het tweede leerjaar.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Ik herinner mij dat er bij de opkomst van de moderne wiskunde van overheidswege in een nascholing werd voorzien om die moderne wiskunde aan te leren.

De nascholing voor taal van overheidswege, was dat voor Frans?

Minister Frank Vandenbroucke: Wij zijn, in tegenstelling tot de vorige legislatuur, opnieuw begonnen met prioritaire nascholing, aangestuurd door de overheid. Ik zet dus stappen in uw richting.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik ga akkoord met het pleidooi van de minister en met de redenering dat de lat ook voor het lerarenberoep hoog moet worden gelegd. Dit beroep moet weer zijn waarde krijgen. We bevinden ons momenteel in een overgangperiode. Ik begrijp de vrees van de minister enigszins. We moeten dit niet promoten. We zouden immers leerkrachten krijgen die, uit vrees voor een of ander vak, hieraan zullen proberen te ontsnappen.

We stellen vast dat de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs de huidige generatie leerlingen problemen oplevert. Ik hoor dit regelmatig vermelden. Ik pleit niet voor een volledige promotie of voor de stimulering van de scholen om die wissels nu al door te voeren. Ik pleit voor een oplossing die leerkrachten en leerlingen de kans biedt die overgangperiode goed door te komen. We moeten volop investeren in de kennis van het Frans van de mensen die nu een lerarenopleiding volgen.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, volgens mij gaat het veeleer om een algemene problematiek. Ik vind niet dat we dit in schijffjes mogen behandelen. Er is hier over wiskunde gesproken. In mijn ogen gaat het om een algemene problematiek.

We stellen vast dat de affiniteit van de leerkrachten in het basisonderwijs met technologie klein is. Indien die mensen echt meer affiniteit met technologie zouden hebben, zouden ze misschien iets anders hebben gestudeerd. Dit hindert de leerkrachten in hun pogingen de talenten van kinderen met technologische aanleg boven water te halen. Ze hebben er zelfs te weinig affiniteit mee.

Ik denk dat de instrumenten om deze globale problematiek aan te pakken allemaal al bestaan. Wat de lerarenopleidingen betreft, hebben we de visitaties. Wat de basisscholen betreft, hebben we de eindtermen. Ik ga

ervan uit dat de verslagen van de doorlichtingen van de scholen die de eindtermen voor Frans niet halen, tot bijsturingen leiden. De scholen beschikken over ruimte om zelf tot ingrepen over te gaan. Ze kunnen in nascholing investeren. Ze kunnen eventueel zelfs met wisselende leerkrachten werken.

We zullen altijd in bepaalde scholen gebreken vaststellen. De perfecte school bestaat niet. Ik zou deze discussie echter liever op basis van een analyse van de doorlichtingsverslagen voeren. Op die manier zouden we kunnen nagaan of er fundamentele, structurele problemen zijn en hoe we die problemen eventueel kunnen aanpakken.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, ik zou nog even willen opmerken dat heel wat onderwijzers tijdens de eerste vier of vijf jaar lesgeven een ernstig groeiproces doorlopen. Dit houdt in dat ze heel wat individuele pedagogische leerwinst boeken. Die mensen kunnen bestendig groeien. Volgens mij doen ze dat ook.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: We zullen het systeem nog verder moeten doorlichten. Misschien zullen we, om de aansluiting met het secundair onderwijs te verbeteren, in de derde graad van het basisonderwijs vakleerkrachten moeten invoeren. Dergelijke ideeën zullen echter het voorwerp van een grondige studie moeten uitmaken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over Nederlandse grammatica in het algemeen secundair onderwijs (aso)

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mevrouw de voorzitter, ik heb er even aan gedacht deze vraag om uitleg tijdens de plenaire vergadering van de Nederlandse Taalunie in Den Haag te stellen. Aangezien het hier specifiek over Vlaanderen gaat, denk ik echter dat ze beter hier aan bod komt.

– *De heer Robert Voorhamme treedt als waarnemend voorzitter op.*

Uit onderzoek is gebleken dat de leerlingen in het laatste jaar van het secundair onderwijs nog weinig kennis van de Nederlandse grammatica hebben. In dit verband

hebben 359 leerlingen uit het laatste jaar van het secundair onderwijs in Vlaanderen en in Nederland een grammaticatest afgelegd. De test bestond uit oefening uit bestaande examens en handboeken en werd door de leerkrachten als een echte test verbeterd. Het niveau van de vragen weerspiegelde de eindtermen.

Uit de resultaten van deze test blijkt dat, met uitzondering van de leerlingen die Latijn volgen, de eindtermen niet of nauwelijks worden gehaald. De leerlingen scoren in Vlaanderen vooral slecht op woordsoorten en in Nederland vooral slecht op zinsontleding. We kunnen uit dit onderzoek concluderen dat het onderwijs te weinig aandacht aan grammatica en te veel aandacht aan de ontwikkeling van de verbale communicatie van de leerlingen besteedt. Persoonlijk wil ik hier wel benadrukken dat ik verbale communicatie belangrijk vind. Hier moet zeker ook aandacht aan worden besteed.

Op 28 september 2006 heeft de minister, naar aanleiding van de startdag van de Vlaamse Onderwijsraad in Brussel, een toespraak met de titel 'De lat hoog voor talen in iedere school' gehouden. Hij heeft toen al de onvrede van leerkrachten over de gebrekkige taalbeheersing van leerlingen aangehaald. De minister heeft toen voor een evenwicht tussen communicativiteit en aandacht voor taalstructurele elementen gepleit.

Ik onderschrijf dit standpunt ten volle. Het is belangrijk dat deze kennis al van jongs af aan wordt meegegeven. Wanneer ik sommige Vlaamse volksvertegenwoordigers aan het woord hoor, vraag ik me af of ze wel degelijk onderwijs hebben gekregen. Ik heb het dan over uitspraak en over grammatica. Ons onderwijssysteem is goed, maar soms komen mijn haren overeind en krijg ik zin om mijn collega's zelf wat les te geven.

Mijnheer de minister, wat is uw visie op deze slechte resultaten? Bent u het eens met de resultaten van het onderzoek? Wat is eventueel uw commentaar hierop? Vindt u dat het onderwijs te weinig aandacht aan de Nederlandse grammatica schenkt? Bent u bereid de eindtermen hieraan aan te passen? Acht u dat nodig? Ziet u voor de Nederlandse Taalunie een taak weggelegd? Zo ja, om welke taak zou het dan gaan?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, het wordt bijna een traditie. Eigenlijk moeten we hier weer het debat over 'kennen' versus 'kunnen' voeren. Ik wil niet alles herhalen wat hier al eerder is gezegd. Ik wil enkel een bijkomend probleem signaleren.

De terminologie verandert vaak. In het lager onderwijs gaat het over een 'doe-woord'. In het secundair onderwijs wordt dit een werkwoord. De kinderen weten in eerste instantie niet waarover het gaat. In het lager

onderwijs is ongeveer alles na het werkwoord een gezegde. In het secundair onderwijs blijkt een gezegde iets heel anders te zijn. Voor kinderen die niet al te taalvaardig zijn, lijkt me dat een groot probleem. Het verwondert me dan ook niet dat die kinderen met betrekking tot woordsoorten of zinsontleding niet goed scoren. De grammatica bestaat uit de blokjes waarmee de taal wordt gebouwd. De woordjes zijn ook blokjes. Iedereen moet uiteraard leren die blokjes te combineren.

Hetzelfde geldt voor de terminologie in het vreemdetalenonderwijs. Indien we de eindtermen zouden herzien, zouden we hier zeker aandacht aan moeten schenken. We hebben het net over de aansluiting van de lessen Frans tussen het lager en het secundair onderwijs gehad. We mogen hier ook met betrekking tot de Nederlandse taal naar kijken.

De minister heeft al vaak verklaard dat beide benen belangrijk zijn. Met een kort en een lang been zullen we echter moeilijk kunnen stappen.

De voorzitter: Mijnheer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mijnheer de voorzitter, de pertinente vragen die hier zijn gesteld, sluiten eigenlijk aan bij een schriftelijke vraag die ik eerder heb ingediend. Die schriftelijke vraag betrof vooral de instroom in het hoger onderwijs. De verschillende hogescholen en universiteiten hebben ervaring met het peilen van de kennis van onze studenten. Hoewel er verschillen tussen de instellingen zijn, is de algemene conclusie dat het met de kennis van het Nederlands bedroevend gesteld is. Dit probleem is ruimer dan de grammaticale kennis.

Een tijd geleden ontstond er een discussie over de vraag of er specifiek voor lerarenopleidingen nood is aan een verplichte toets, of zelfs ruimer, aan een algemene verplichte toets voor iedereen die naar het hoger onderwijs gaat. Dat is een discussie die vaak terugkomt. Ik wil die hier nu niet voeren, maar ik wil erop wijzen dat dit probleem leeft. Ik heb uit uw antwoord van toen onthouden dat voor de lerarenopleiding die vraag zou kunnen worden gesteld aan alle instellingen samen. Ik vraag me af of die weg nog wordt bewandeld. Wordt die vraag concreet gesteld aan de lerarenopleiding of ze vragende partij zijn om bij het instroommoment een taaltoets af te nemen, zodat we weten waar de studenten staan en waar extra inspanningen moeten worden geleverd qua grammaticale kennis en alle andere aspecten van het Nederlands?

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mijnheer de voorzitter, ik dank de vraagsteller voor zijn vraag. Zo'n dertig jaar geleden werd algemeen aangenomen, en was het zo, dat Vlaamse leerlingen van het middelbaar onderwijs veel beter

waren in het schrijven van verhandelingen en in stele oefeningen en dat Nederlandse leerlingen veel beter met verbale expressie konden omgaan. Door middel van de vaardigheden heeft het taalonderwijs getracht dat enigszins gelijk te maken. Misschien is de slinger iets te veel in de richting van de vaardigheden gegaan en iets te weinig in de richting van het cognitieve. Misschien moet ter zake iets meer evenwicht worden gezocht. Ik steun alleszins de vraag naar eenvormigheid met betrekking tot de terminologie. Voor een leraar Duits in het middelbaar onderwijs is het immers bijvoorbeeld ontzettend moeilijk om een Dativ of een Akkusativ aan te brengen, als de leerlingen in het lager onderwijs alleen maar hebben gehoord van eerste en tweede aanvulling en dergelijke. Dan moeten we eigenlijk proberen dat opnieuw ingang te laten vinden in de geesten van die leerlingen.

Voor de rest meen ik dat we niet zo sceptisch hoeven te zijn. Ik denk dat ons taalonderwijs van een heel hoog niveau is. De vraag is natuurlijk of die parate kennis aanwezig is op het ogenblik van de toetsing. Daarover gaat het. Ik denk echter wel dat de leerlingen veel mee krijgen vanuit hun onderwijs en dat ze dat later ook kunnen gebruiken. Ik daag iedereen uit om me hier en nu uit te leggen wat een resultatieve bepaling van gesteldheid is. Ik zal velen de wenkbrauwen zien fronsen. Het is heel eenvoudig: in de zin 'hij verft de deur groen' is het resultaat van de handeling dat de deur groen wordt. Dat is een resultatieve bepaling van gesteldheid. Ik vind het ook niet nodig dat dat als parate kennis aanwezig is. Het is handig als men dat weet, maar als men het niet weet, komt men ook wel het leven door.

De voorzitter: Ik veronderstel dat niemand zich hierna nog durft aan te sluiten. *(Gelach)*

Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, op de eerste vraag van de heer Verstreken wilde ik net antwoorden met een resultatieve bepaling van gesteldheid. *(Gelach)*

Mijnheer Verstreken, slechte resultaten zijn slechte resultaten. Daar is niets aan te doen. Dat valt niet goed te praten. Toch moeten we een en ander in het juiste perspectief plaatsen. De onderzoekers noemen hun onderzoek in een artikel zelf kleinschalig en verkennend. Ik verwijs daarvoor naar de URL <http://www.overtaal.be/varia/taalwerkgrammaticaonderwijs.pdf>. Wat zij bij een beperkte groep leerlingen hebben getoetst, is 'geïsoleerde ondersteunende kennis' via enkele losse invuloefeningen. Voor spelling is dat bijvoorbeeld 'confisqueren' – en ik zie iedereen nadenken hoe dat woord gespeld moet worden – in een lijstje van vijftien dergelijke woorden en een tiental werkwoordsvormen in een korte zin.

Laat me toe u met één eindterm van de derde graad aso voor schrijven toe te lichten wat de huidige eindtermen zeggen. Eindterm 21 luidt: “Bij de planning, uitvoering van en bij de reflectie over hun schrijftaken kunnen de leerlingen: (...), hun voorkennis inzetten, gericht informatie zoeken, ordenen en verwerken, een logische tekstopbouw creëren met aandacht voor inhoudelijke en functionele relaties, de eigen tekst reviseren...”. Het woord grammatica of spelling komt hier niet in voor, maar de eindterm bevat wel functionele grammatica en spellingregels. Voorkennis is onder andere grammatica, informatie opzoeken kan over grammatica of spelling gaan, aandacht voor functionele relaties veronderstelt bijvoorbeeld kennis van hoofdzin en bijzin, en ga zo maar verder. De huidige eindtermen zien grammatica en, ruimer geformuleerd, kennis dus als ondersteunend voor de vaardigheden. En dat hebben de onderzoekers niet getest.

U vraagt of de leerlingen een schrijftaak naar behoren kunnen uitvoeren en daarbij gebruik maken van grammatica en spellingregels. Ik meen dat dit onderzoek over deze eindterm geen informatie geeft. De onderzoekers hebben dus gelijk als ze hun werk ‘verkennd’ noemen. Ze geven ons een signaal dat we serieus moeten nemen. En dat hebben we ook al gedaan.

U vraagt me nog eens bijkomend of ik het eens ben met de resultaten. Ik neem aan dat u niet bedoelt of ik vragen heb bij de legitimiteit van de gehanteerde onderzoeksmethode. Ik meen dat ik in mijn antwoord op uw eerste vraag mijn mening daarover heb gegeven: de resultaten zijn jammer genoeg wat ze zijn, maar ze moeten genuanceerd en met enige voorzichtigheid worden beoordeeld.

Een volgende vraag gaat over de aandacht voor grammatica en de eindtermen. Laten we eerst naar de huidige eindtermen kijken. Ik heb er al een voorgelezen die grammatica inhoudt, maar dat is niet de enige eindterm waarvoor dat opgaat. Eindterm 35 van de derde graad aso, die onder taalbeschouwing valt, luidt bijvoorbeeld: “De leerlingen kunnen hun taaltaken bijsturen door middel van herkenning, benoeming en bespreking van taalverschijnselen.” Hier wordt dus reflectie op taal, taalverschijnselen en taalgebruik ontwikkeld. Een andere eindterm, eindterm 34, derde graad aso, is bijvoorbeeld: “De leerlingen kennen de principes van ons spelingsysteem.”

Ik ga ervan uit dat zowel leerplanmakers als leeronderzoekers met taaldeskundigen werken die hieraan invulling geven in lijn met de meest recente stand van de taalwetenschap. Het is dan aan de inspectie om na te gaan of in het leerplan en in de school aan deze en andere eindtermen wordt voldaan. Maar ik sta open voor de bezorgdheid van zowel de leraren Nederlands als de leraren moderne vreemde talen en bijvoorbeeld ook het hoger onderwijs. En ik deel die bezorgdheid ook. Dat heb ik pas gezegd in mijn toespraak tijdens het

taalsymposium van de VRT op 21 oktober, die u op mijn website kan vinden. Dat heb ik ook al vaker geantwoord op andere parlementaire vragen. Dat staat ook in mijn talenbeleidsnota in het hoofdstuk ‘Taalstructuren en taalvaardigheid’.

En, om het beeld dat mevrouw Michiels in herinnering bracht nog eens te herhalen, om een taal op hoog niveau te beheersen, moet men op twee benen kunnen staan. Met die uitspraak onderstreep ik het belang van het communicatieve aspect én het taalstructurele aspect. Daarom werden de eindtermen Nederlands voor het onderdeel taalbeschouwing herzien voor het basisonderwijs en de eerste graad secundair, want daar begint het. Het doel is de taalbeheersing Nederlands beter te ondersteunen. In deze eindtermen wordt een beperkte lijst van begrippen met de bijbehorende termen opgenomen die alle leerlingen moeten beheersen.

Mevrouw Michiels, u weet dat ik precies de terminologie helder en eenvormig wil maken. Zo zal er ook geen verwarring over benamingen meer zijn. Een infinitief is voortaan een infinitief en niet ook een noemvorm of nog iets anders. In het voorjaar van 2009 wordt de voorstelling tot herziening van deze eindtermen aan het Vlaams Parlement voorgelegd. De invoering gebeurt dan in 2010.

Ook voor de tweede en derde graad secundair onderwijs is er een herziening van de eindtermen Nederlands taalbeschouwing aan de gang. Daarmee willen we onder meer dat leerlingen het belang van het Standaardnederlands en verzorgd taalgebruik leren inzien. De taalstructurele component wordt ook hier meer geëxpliciteerd dan dat nu het geval is. Het uitgangspunt is dat jongeren op die leeftijd volgens hun cognitieve ontwikkeling het formeel-abstrakte denken beter aankunnen dat vereist is voor, onder andere, grammatica-onderwijs. Het doel is ook dat studenten in het hoger onderwijs niet terug moeten vallen op te weinig of te lang geleden kennis uit het lager onderwijs of de eerste graad secundair onderwijs als ondersteuning voor hun taalvaardigheid.

Naast het specifieke eindtermenwerk komt er ook een ruime lijst met taalstructurele termen die tot het einde van het secundair onderwijs spraakverwarring moet voorkomen. Deze vrijblijvende servicelijst zal worden aangeboden aan alle onderwijsverstrekkers, lerarenopleidingen en uitgeverijen.

Op uw vraag of ik hier een taak weggelegd zie voor de Nederlandse Taalunie, is het antwoord ja. De Nederlandse Taalunie is een beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samenwerken op het gebied van het Nederlands. De activiteiten van de Nederlandse Taalunie strekken zich uit over diverse domeinen: de Nederlandse taal als zodanig, onderwijs

in en van het Nederlands binnen en buiten het taalgebied, Nederlandstalige literatuur en lezen. Zo staat het overigens op hun website.

De Nederlandse Taalunie ontwikkelt zich verder tot een centrum van kennis en informatie over de Nederlandse taal. Bundelen, ontwikkelen, onderhouden en ontsluiten zijn hierbij kernwoorden. Zo staat op de website een doorzoekbare verzameling van samenvattingen van onderzoeken naar het onderwijs Nederlands. Wie grammatica inbrengt als zoekterm, krijgt daar vandaag bijna honderd meldingen.

Op onderwijsgebied voeren Nederland, Vlaanderen en Suriname elk hun eigen nationaal beleid. Het Taaluniebeleid vormt hierop een aanvulling. De activiteiten op onderwijsgebied vallen onder drie lijnen: ontmoeting en uitwisseling, kennis en informatie en handreikingen voor implementatie.

De plaats van grammatica in het Vlaamse onderwijs is dus geen werkterrein van de Nederlandse Taalunie. Dat komt Vlaanderen en de Vlaamse eindtermen toe. Maar de Nederlandse Taalunie werkt wel mee aan het Vlaamse talenbeleid. Dat gebeurt bijvoorbeeld door publicaties zoals het recente 'Aan het werk!'. Dat gaat over functioneel leesonderwijs voor 10- tot 18-jarigen. Functioneel leesonderwijs veronderstelt functionele taalbeschouwing.

Wel wil ik er nog op wijzen dat de verzamelde lerarenopleiders – de universiteiten, de hogescholen en het volwassenenonderwijs – vanaf 2009 zelf ook expliciet een taalbeleid zullen voeren. Dat is afgesproken met de Expertisenetwerken (ENW) die per associatie tot stand kwamen. Ook de VLIR en de VLHORA, het Platform van lerarenopleiders volwassenenonderwijs en de verenigingen van moedertaaldidactici doen mee.

Taalbeleid zal worden geïntegreerd in de beheersovereenkomsten van de ENW's. Mogelijk organiseren zij al in het voorjaar van 2009 een landelijke startbijeenkomst. Naast de versterking van het aspect taal in het beroepsprofiel van de leraar zal dit initiatief – meer dan de Nederlandse Taalunie zou aankunnen – ertoe leiden dat leraren zich meer bewust zullen zijn van het belang van helder taalgebruik en van de rol van taal als hun didactisch instrument bij uitstek.

Mijnheer De Bruyn, ik weet niet of daar grondig is gepraat over het veralgemenen van een taaltoets bij de aanvang van de lerarenopleiding. Ik wil me daar ook niet op een dirigistische manier mee moeien. Ik weet echter ook niet of daar afspraken over gemaakt worden. Dat is me niet bekend. Ik ken wel situaties in een lerarenopleiding waar men inderdaad een toets doet. Dat is nuttig, maar ik weet niet wat de Expertisenetwerken daarover met elkaar zouden hebben afgesproken.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de minister, het doet me plezier dat u onze bezorgdheid deelt, en dat u de ondersteuning van de Nederlandse taal zult blijven opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Katleen Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het inspectiebeleid met betrekking tot de Lucerna Colleges

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Het Lucerna College telt vier vestigingsplaatsen: Antwerpen, Brussel, Gent en Genk en bouwt momenteel een internaat in Berchem. Over de vestigingsplaatsen bereikte het Lucerna College het aantal leerlingen en de criteria die gelden voor erkenning en subsidiëring, en dit op het einde van schooljaar 2004-2005.

Wie echter de inspectieverslagen erop naleest, zou zich wel eens kunnen verbazen over het gunstig advies dat volgt ondanks een lange opsomming van administratieve en andere tekortkomingen. Ik heb de verslagen bij me. Ik zal uit die verschillende verslagen citeren.

In het eerste verslag staat dat de visie en doelstellingen werden overgemaakt aan het departement Onderwijs. De inspectie beschikte bij haar bezoek echter niet over deze documenten. De inrichtende macht moest toen nog opgericht worden. Wat de keuze van het leerplan betreft, werd er nog geen enkel initiatief genomen. Ook de leerplanstudie gekoppeld aan de invulling van lestabellen gebeurde nog niet. Lestabellen werden niet ter inzage gelegd. Wat het personeelsbeleid betreft, moest de directeur nog in dienst worden genomen. Naar verluidt waren er negen leraren aangeworven met een vereist voldoende geacht bekwaamheidsbewijs. Daarover kon echter geen verdere informatie worden verstrekt en geen documenten worden voorgelegd.

In het tweede verslag staat opnieuw dat volgens de directie het bestuur en het onderwijzend personeel in overgrote meerderheid beschikt over een grondige kennis van het Nederlands. Maar er kon nog niet worden nagegaan of alle leden van het onderwijzend en administratief personeel beschikt over een grondige kennis van het Nederlands. De controle door de Taalinspectie vond toen ook nog niet plaats.

We vinden opnieuw dezelfde klachten. De leraren beschikken in de meerderheid over de vereiste of voldoende

geachte bekwaamheidsbewijzen maar ook hier kon niet worden nagegaan of dat effectief het geval was.

De lessen lichamelijke opvoeding moesten buiten worden gegeven. De lokalen voldeden op dat ogenblik niet aan de minimale materiële vereisten.

In het derde verslag staat onder meer dat de kennis van het Nederlands door alle betrokkenen wordt erkend als een reëel probleem. Onderzoek van de administratieve dossiers van de ingeschreven leerlingen toonde aan dat deze globaal in orde waren. Ik ga er dus vanuit dat het niet volledig was. Er was in elk geval een intentie tot het werken met eindtermen en leerplannen. De minimale materiële uitrusting was nog steeds niet aanwezig. De lesuren komen niet aaneensluitend in het lesrooster voor. Er waren nog altijd leraren die niet in het bezit waren van de vereiste bekwaamheidsbewijzen, maar men ging ervan uit dat de leerkrachten deskundig genoeg waren op het terrein van taalonderwijs en onderwijs Nederlands aan anderstaligen.

In het vierde verslag lezen we dat de niet-historische vooropleiding van de leraar, waardoor de vertrouwdheid en de omgang met de historische inhoud en begrippen, en het referentiekader nog in volle ontwikkeling zijn, een probleem vormen. Er wordt overwegend vanuit de leerinhouden en niet zozeer vanuit eindtermen en doelstellingen gewerkt. De leerlingen beheersen de schooltaal op zijn allerminst. Het niveau gaat van zeer zwak tot net aanvaardbaar. Men is zich ervan bewust dat er dringend werk moet worden gemaakt van een taalbeleid.

In het recentste verslag, met name dat van vorig schooljaar 2007-2008, stellen we nog altijd problemen vast in verband met het Nederlands. Ook zijn er problemen met de problematische afwezigheid van leerlingen die groter is dan het Vlaamse gemiddelde, en met de afwezigheid van leerkrachten. Een aantal opdrachten geraakt niet ingevuld. De school benadert het maximum toegestane aantal halve dagen besteed aan evaluatie wat ten koste gaat van het onderwijs. De school beschikt nog altijd niet over een nascholingsplan. Het beleid inzake veiligheid en welzijn voldoet niet voor het onderdeel leer- en woonomgeving. De tekorten op het vlak van materiële voorzieningen blijven bestaan. Voor chemie wordt het luik van de leerlingenproeven en demonstratieproeven totaal niet uitgevoerd omwille van materiaalgebrek. De beperkte infrastructuur en de laattijdige aanlevering van leermiddelen op de vestigingsplaatsen bepalen mee het tekort in de realisatie van de leerplannen. En zo kan ik blijven doorgaan.

Daarnaast gaat het niet om het even welke school, maar om een Islamschool van fundamentalistische strekking.

De scholen worden opgericht op twee sporen: er is een façade die dient ter misleiding en als middel tot

erkenning en subsidiëring, maar daarachter gaat wezenlijk een school schuil die in Vlaanderen geen wortel mag schieten.

Mijnheer de minister, hoe kunt u garanderen dat de adviezen van de inspectie voor 100 percent berusten op onderwijskundige en administratieve gronden, met andere woorden, dat er niet de minste politiekcorrecte sociaalwenselijke beïnvloeding in het advies te bespeuren valt?

De inspecteurs vertrouwen uiteraard op de garanties die de inrichtende macht en directie geven tijdens de doorlichtingen. Dat vertrouwen lijkt niet altijd terecht wanneer men de verslagen uitpluist. Hoe wapent u de inspectie tegen deze praktijken?

De antiwesterse opvoeding in de scholen leidt tot segregatiebevorderende effecten. Is dit voor u te verenigen met de beleidsrichtlijnen van minister Keulen? Hebt u al stappen ondernomen om die negatieve effecten te counteren?

In de veronderstelling dat u het internaat zult vergunnen op de technisch-administratieve gronden, houdt u in beraad de erkenning van het internaat of andere vestigingen in te trekken louter op basis van inhoudelijke gronden?

Wat is de stand van zaken in het dossier over de aanvraag van het internaat te Berchem?

De voorzitter: Mevrouw Martens, een opsomming kan nuttig zijn, als die opsomming dient om de vraag beter te stofferen, maar als de vraag totaal anders is dan de opsomming, lijkt me dat weinig relevant. U wijst op een aantal risico's. Uit die lijst blijkt dat er een aantal risico's zijn in verband met de onderwijskwaliteit. U haalt er een aantal risico's bij die niets met onderwijskwaliteit te maken hebben maar met het gevaar dat er islamitisch onderwijs zou komen, risico's die te maken hebben met een antiwesterse opvatting enzovoort. Dat heb ik daar allemaal niet uit kunnen afleiden. Als u daartoe wilt komen, had u een andere opsomming moeten geven.

Mevrouw Katleen Martens: Mijn opsomming uit de verslagen was ter illustratie van mijn eerste vraag. Dat deed wel degelijk ter zake. Ik vind het zeer vreemd dat telkens een gunstig advies wordt gegeven, maar wanneer men de verslagen erop na leest, ziet men dat er telkens een reeks bemerkingen wordt gemaakt.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, in eerste instantie werd een onderzoek

uitgevoerd op basis van de criteria voor erkenning. Verder werd de school op het einde van elke graad in al haar vestigingsplaatsen doorgelicht op basis van de criteria en de methodiek van de reguliere schooldoorlichting. Dit schooljaar organiseert de school een tweede leerjaar in de derde graad en wordt ze opnieuw doorgelicht.

De inspecteurs confronteren tijdens het doorlichtingsonderzoek altijd de informatie die verstrekt wordt door de verschillende actoren met hun eigen onderzoeksresultaten.

De scholen bieden het decretaal verplicht curriculum aan en hanteren leerplannen van het gemeenschapsonderwijs. Ze streven de vakoverschrijdende eindtermen na. Er is geen melding gemaakt van een 'antiwesterse opvoeding'. Het Lucerna College heeft 'de werving en beleving van democratische waarden en normen die de basis van de Westerse samenleving vormen' uitdrukkelijk ingeschreven als doelstelling in zijn schoolvisie.

Een onderzoek naar de vergunning van een internaat gebeurt door de inspectie enkel aan de hand van technische aspecten en geenszins op basis van aspecten van pedagogisch-inhoudelijke aard.

Op 28 augustus laatstleden werd de aanvraag voor een internaat te Berchem door de inspectie afgesloten met een ongunstig advies. Alvorens er een gunstig advies is, kan het internaat dus niet in gebruik worden genomen. Tot op heden ontving de inspectie nog geen nieuwe onderzoeksaanvraag.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Er is altijd de intentie om ervoor te zorgen dat er werk wordt gemaakt van problemen die aan het licht zijn gekomen in vorige verslagen. Telkens opnieuw blijkt dat die resultaten er niet zijn. Dus vraag ik opnieuw: hoe komt het dat telkens opnieuw een positief advies wordt gegeven?

Minister Frank Vandenbroucke: Op basis van de doorlichting.

Mevrouw Katleen Martens: Met zo een rapport? Ik weet niet of u de verslagen van de inspectie hebt gelezen, mijnheer de minister. Ik vind het zeer bevreemdend dat met zo een rapport de eindconclusie gunstig is.

De voorzitter: Dat is uw goed recht, mevrouw Martens.

Mevrouw Katleen Martens: Dat is leuk om te weten voor andere scholen die om mindere redenen de poorten hebben moeten sluiten. Ik verwijs naar de joodse school.

De voorzitter: Welke joodse school heeft de poorten moeten sluiten?

Mevrouw Katleen Martens: Ze heeft geen erkenning gekregen.

De voorzitter: De joodse school in kwestie heeft er uitdrukkelijk zelf voor gekozen om niet in een erkenningsprocedure te stappen omdat ze de eindtermen niet wenst na te leven en dus niet in aanmerking kan komen. Dat was een bewuste keuze. Dat is ook een vorm van concurrentie binnen het onderwijs.

Mevrouw Katleen Martens: Hier staat het dan mooi op papier. In de klaslokalen wordt er lustig verder gedaan, met negatieve inspectieverslagen, maar toch een gunstig advies.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over onderwijsinvesteringen in de Kempen

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de laatste weken hebben wij zowel in de plenaire vergadering als in de verschillende commissies de problematiek van de tewerkstelling in de Kempen besproken. Vorig jaar hebben we in het parlement een algemene resolutie goedgekeurd met betrekking tot de Kempen. Een elementje uit die resolutie is de vraag aan de Vlaamse Regering om extra te investeren in onderwijs.

Mijnheer de minister, welke initiatieven hebt u in de voorbije periode genomen als minister van Onderwijs specifiek ten aanzien van het onderwijs in de Kempen? Welke initiatieven wil u in de toekomst nemen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik vind het een moeilijke vraag. Ik zal u antwoorden, want de minister is de dienaar van het parlement, maar alle initiatieven die ik zal vermelden, maken deel uit van het onderwijsbeleid voor heel Vlaanderen. Een onderwijsbeleid ontwikkelen voor een bepaalde regio, met name de Kempen, is moeilijk haalbaar.

Op 17 juni 2007 publiceerde ik het 'Beleidskader Ondernemend Onderwijs' met het oog op het stimuleren van ondernemerschap. In deze nota wordt uitvoerig aandacht besteed aan 'Ondernemerscompetenties in het onderwijs'. Er werd ook een 'Actieplan Ondernemend Onderwijs' opgenomen in deze nota.

Dit actieplan, dat regelmatig wordt bijgestuurd, omvat verschillende initiatieven. Ik zal er een paar opsommen.

Ten eerste is er het kenniscentrum Competento. SYNTRA Vlaanderen neemt sinds juli 2006 de rol op van draaischijf ondernemersvorming. De expertise van SYNTRA Vlaanderen werd ingezet om een onlinekenniscentrum op te richten dat versnippering van het aanbod moet tegengaan en lacunes opsporen, en om specifieke initiatieven te nemen om kansengroepen warm te maken voor ondernemerschap. Het kenniscentrum Competento biedt ondersteuning bij het wegwijs maken in het heel diverse aanbod van initiatieven in het kader van ondernemerschap en ondernemingszin.

Ten tweede is er de Ondernemersklasseweek. Om ondernemingszin en ondernemerschap extra onder de aandacht van jongeren te brengen, wordt jaarlijks een Ondernemersklasseweek georganiseerd voor alle scholen in Vlaanderen. De derde editie heeft plaats in maart 2009. Het thema is creativiteit en innovatie.

Ten derde zijn er brugprojecten economie-onderwijs. Brugprojecten, een initiatief van de departementen en agentschappen economie en onderwijs, zijn innovatieve projecten of pilootprojecten die ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd stimuleren in een samenwerkingsverband tussen onderwijsinstellingen en bedrijven.

Ten vierde is er de infomarkt 'Ondernemerscompetenties in de klas'. Dat is een tweejaarlijks initiatief waarmee we het bestaande aanbod aan instrumenten en methodieken onder de aandacht willen brengen van iedereen die betrokken is bij ondernemerschapsonderwijs. Dat heeft plaats op 17 november in Leuven.

Daarnaast organiseert het Departement Onderwijs en Vorming een aantal wedstrijden rond ondernemerscompetenties met als doel het ondernemerschap als mogelijke beroepskeuze onder de aandacht te brengen van jongeren. Er is bijvoorbeeld 'Beloftevolle Ondernemer', een ondernemingsplanwedstrijd die we dit jaar al voor de achtste maal organiseren. Aan deze wedstrijd waarmee jongeren op een erg praktische manier een eenvoudig ondernemingsplan leren opstellen, kunnen zowel jongeren uit de derde graad van het secundair onderwijs als cursisten uit het volwassenenonderwijs deelnemen.

In 2008 werd voor de eerste maal een scholencompetitie rond ondernemerskwaliteiten georganiseerd voor alle secundaire scholen in Vlaanderen.

Ook aan de ondersteuning van de leraren en docenten wordt veel aandacht besteed. Via verschillende projecten met Europese steun worden lesmateriaal, hulpmiddelen en e-learningtoepassingen gratis ter beschikking gesteld. De website www.omoo.be van Ondersteuning van Micro-Ondernemers in Opleiding is daarvan een voorbeeld. Tot slot wordt via de participatie in verschillende internationale projecten de mogelijkheid geboden om kennis te maken met good practices rond ondernemend onderwijs in andere landen en om informatie en ervaring uit te wisselen.

Al deze initiatieven nemen wij in heel Vlaanderen. Vanuit de Kempen kan men daar perfect op inspelen. Ik nodig alle onderwijsactoren in de Kempen uit om dat te doen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dank u, mijnheer de minister. Het is positief dat er initiatieven worden genomen. Het is interessant om te bekijken in welke mate de Kempen daarin initiatieven neemt en daarop inspeelt. Ik weet niet of daar een opvolging gebeurt en of u daar als minister zicht op hebt.

Minister Frank Vandenbroucke: Een aantal van de initiatieven die ik heb opgesomd, moeten nog plaatsvinden. Ik heb u een stand van zaken gegeven met het oog op de onmiddellijke toekomst. Ik weet niet hoe het in de Kempen zit. Tot op heden hebben we het ook niet op die manier opgevolgd. Wij spreken niet over "de Kempen" of "het Hageland" of "Zuid-West-Vlaanderen". Ik onderstreep dat we in de Kempen echt wel een ondernemersdynamiek hebben. De regio wordt getroffen door economische tegenslagen. We volgen dat echter niet op die manier op. We hebben geen definitie van streken en binnen die streken hebben we ook geen aparte aanturving van wat men daar doet in onze verschillende onderwijsbeleidsassen. Eventueel moeten we binnen enige tijd eens kijken of er een probleem is. U stelt de vraag naar de relaties tussen onderwijs, de arbeidsmarkt, innovatie in onderwijs... Er zijn wat dat betreft veel initiatieven in Turnhout. Ik heb niet het gevoel dat men daar achterblijft, maar ik houd het ook niet systematisch bij.

Mevrouw Kathleen Helsen: We hebben een tijd geleden de opmerking gemaakt dat de werking van de RTC's (Regionale Technologische Centra) bijvoorbeeld in de Kempen zeer beperkt bleef. U hebt toen gezegd initiatieven te zullen nemen om die werking te activeren. Ik vraag u om dat bijkomend op te volgen.

In het arrondissement Turnhout hebben wij een zeer sterk aanbod van nijverheidsonderwijs. Wij hebben dat altijd als positief ervaren. Maar het betekent op dit moment dat er een groot aanbod is van studierichtingen met een afnemende tewerkstelling die erop aansluit. Er wordt binnen het secundair onderwijs geen vernieuwd aanbod ontwikkeld. Dat gebeurt wel in de Katholieke Hogeschool Kempen. U kent het dossier van de bachelor in de Bouw. Daarnaast is er ook een sterke ontwikkeling binnen de sector van de logistiek. Maar ik zie daar geen initiatief of wijziging binnen het secundair onderwijs. Een onderwijsaanbod moet niet volledig afgestemd zijn op de arbeidsmarkt, maar we moeten zeker in tso- en bso-richtingen opvolgen of de aangeboden opleidingen voldoende overeenstemmen met de bestaande tewerkstelling. Nieuwe richtingen moeten in dat opzicht ook voldoende kansen krijgen. Is die

opvolging er? Komt dat item aan bod in functie van de tewerkstellingsproblematiek?

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Dank u, voorzitter. Collega's, als het hier gaat over regionale invalshoeken, moet het niet altijd over Limburg gaan. Ik vind het zeer goed dat het eens over de Kempen gaat.

Als parlementsleden, die betrokken zijn bij bepaalde regio's, moeten wij de zaken altijd bekijken op Vlaams niveau. Ik zie twee verschillende zaken, allebei vertrekkende vanuit een gepaste subsidiariteit.

Wij moeten onderzoeken of in een bepaalde streek een Vlaamse reglementering remmend werkt op lokale of regionale initiatieven. Ik vind het belangrijk dat te weten. Maar ik zie het niet. Dat zou een zaak zijn voor de minister.

Het omgekeerde kan ook: in hoeverre stel je vast dat men regionaal of lokaal onvoldoende inspeelt op de op Vlaams niveau aangeboden kansen? Dat is dan op de eerste plaats een interpellatie aan het adres van de regionale actoren en niet van de minister.

Als we het regionaal spelen, moeten we het vanuit dat oogpunt bekijken – of het nu Limburg is, of de Kempen, of Zuid-West-Vlaanderen, of het Meetjesland. Tenzij dat we naar een systeem zouden gaan zoals de LOGO's bij gezondheidszorg, waar we dan een opvolging hebben hoe het werkt. Op dit ogenblik hebben we dit niet.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik stel vast dat bijvoorbeeld vanuit het RESOC (Regionaal Economisch en Sociaal Overleg Comité) initiatieven worden genomen op het terrein van Onderwijs.

De heer Jef Tavernier: Worden zij afgeremd of niet? Ik denk het niet.

De heer Robert Voorhamme: Scholen beschikken bovendien over een zeer grote vrijheid om hun aanbod zelf te bepalen.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb daar niets aan toe te voegen. Ik heb het al gezegd. Ik ben de laatste jaren al verschillende malen in Turnhout geweest voor initiatieven die te maken hadden met onderwijs/arbeidsmarkt. Het waren goede initiatieven. Ik heb er vertrouwen in. We remmen niets af, de dingen moeten wat groeien op het terrein. U kunt er zelf een rol in spelen, de scholen moeten er zeker ook een rol in spelen. Ik aarzel om daar iets over te zeggen, tenzij we op de rem zouden staan, maar dat doen we niet.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Piet De Bruyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een opleiding voor wijnbouwers

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Onder de mom 'het hoeft niet altijd over wijn te gaan' wil ik u vandaag over iets heel anders een vraag stellen. Het is echter een terechte vraag, en niet zomaar een folie om de commissie node-loos te rekken. We stellen vast dat de wijnsector in Vlaanderen de voorbije jaren fors groeit.

Het heeft misschien te maken met het zachtere klimaat, maar ongetwijfeld zijn er ook een aantal andere factoren. Het is een feit dat steeds meer volwassenen zich toeleggen op het zelf telen van druiven, met het oog op het produceren van wijn. Ook over de kwaliteit van de wijnen die op de markt worden gebracht, moeten we niet langer geringschattend of smalend doen. Integendeel, jaar na jaar stijgt de kwaliteit. De wijnen uit het Hageland, maar ook uit andere streken in Vlaanderen nemen in kwaliteit toe. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat een stijgend aantal wijnboeren, hoewel nog altijd beperkt, zelfs een hoofdinkomen haalt of tracht te halen uit hun wijnproductie. Het toekennen van de gecontroleerde oorsprongsbenaming 'Hagelandse wijn' mogen we zien als een appreciatie, haast als een garantie voor de kwaliteit die daar in principe voor geboden wordt.

Ondanks dit succes bestaat er momenteel geen opleiding voor wijnbouwers die wordt georganiseerd door de overheid. De steun van overheidswege beperkt zich tot nu toe tot een kleine subsidie van het ministerie van Landbouw enerzijds en de goede wil van het gemeentebestuur van Rotselaar anderzijds. Zodoende kan de vereniging van Vlaamse Professionele Wijnbouwers een oenoloog vergoeden om een aantal lessen te geven. Meer gebeurt tot op heden niet.

Het staat echter buiten kijf dat er wel degelijk een nog groeiend potentieel is aan jonge en minder jonge mensen die voor een carrière in de wijnbouw willen kiezen. Dat blijkt ook uit gesprekken die ik met jongeren heb gevoerd. Een degelijke, erkende opleiding zou deze stap in belangrijke mate kunnen vereenvoudigen. Elementen die onder meer in de opleiding aan bod zouden moeten komen, zijn de volgende. Ik wil mij daarbij niet als een specialist opstellen. Het beheer van de wijngaard heeft allicht te maken met grond, bemesting, het juiste ogenblik van de pluk van de druiven, onkruid- en

ongediertebestrijding en zo meer. De bereiding van de wijn is belangrijk, maar ook een flink stuk commerciële organisatie en zo meer. Dit onderwijs zou in een eerste fase gegeven kunnen worden via het volwassenen-onderwijs of via de tuinbouwschool. Er zouden hierover al contacten lopen met uw kabinet.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van de vraag naar een opleiding voor wijnbouwers? Hebt u de intentie om in te gaan op deze vraag? Hoe kunnen we de sterk groeiende markt van de wijnbouw in Vlaanderen voorts ondersteunen en professionaliseren? Bent u bereid daarvoor in de nodige budgetten te voorzien?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Het is zo dat momenteel noch mijn kabinet, noch mijn administratie, weet hebben van een formele vraag om in een nieuwe opleiding te voorzien voor wijnbouwers. Het is immers zo dat er al een opleiding voor wijnbouwers bestaat in het volwassenenonderwijs. In het Centrum voor Volwassenenonderwijs Elishout COOVI in Anderlecht kunt u de opleiding ‘wijnkennis en wijntechnologie’ volgen. In die opleiding leren de cursisten om wijn te maken. De opleiding bestaat uit zeven modules waarbij zowel de druiventeelt, wijntechnologie, chemische processen, wetgeving, veiligheid, hygiëne als kwaliteitscontrole aan bod komen.

Het CVO stelt dat de cursisten die deze opleiding volgen, inzicht krijgen in de verschillende productiestappen om wijn te maken. Naast de degustatie worden ook zelf wijnen gemaakt. Die worden dan tijdens de opleiding in het lab op verschillende eigenschappen onderzocht. Het centrum stelt dat afgestudeerden van deze opleiding kunnen worden tewerkgesteld in wijnhandels en bedrijven waar wijn geproduceerd wordt, maar ook zelf thuis wijn kunnen maken.

Daarnaast voorzien heel wat Centra voor Volwassenenonderwijs en ook Syntra in opleidingen wijnproeven. Deze opleidingen passen veelal in de hotelopleidingen en richten zich veeleer op algemene wijnkennis en minder op het leren maken van wijn.

Wat de druiventeelt betreft, kunt u in het volwassenenonderwijs binnen het studiegebied land- en tuinbouw op verschillende plaatsen in Vlaanderen de opleiding tuinbouw volgen. Deze opleiding geeft een algemene basis op het vlak van plantenteelt. Verdere specialisatie in bijvoorbeeld snoeitechnieken is ook mogelijk.

Belangrijk om weten is ook dat de opleiding ‘wijnkennis en wijntechnologie’ gecombineerd kan worden met een opleiding bedrijfsbeheer, waardoor de cursist ook een aantal basisvaardigheden kan aanleren met betrekking tot verkoop en organisatie.

U merkt dat er in het volwassenenonderwijs al heel wat opleidingen bestaan die gevolgd kunnen worden om opgeleid te worden tot wijnbouwer. Het is mij aldus niet helemaal duidelijk wat de specifieke vraag van de wijnsector is.

Het opleidingsaanbod in het onderwijs is natuurlijk geen statisch gegeven, maar moet zich lenen tot actualisering en bijsturing waar nodig. Arbeidsmarktgerichte, maatschappelijke, technologische en andere ontwikkelingen gaan immers niet aan onderwijs voorbij. Ons onderwijssysteem voorziet in mogelijkheden om nieuwe opleidingen te initiëren. Als er een formele vraag komt vanuit de erkende beroepssector om de opleidingen aan te passen aan de noden van vandaag, dan zullen wij dit zeker opnemen.

Belangrijk voor beroepsopleidingen is dat de beroepssector een goed beroepscompetentie-profiel uitschrijft. Dan kunnen de onderwijs- en opleidingsverstrekkers hun opleidingen daaraan aanpassen. Het is niet de bedoeling dat de onderwijsverstrekkers zelf gaan bepalen welke competenties iemand nodig heeft om een bepaald beroep uit te oefenen. Het is dus in de eerste plaats aan de wijn- en landbouwsector om te bepalen welke competenties vereist zijn voor druiventeelt en wijnbouw.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord, dat voor de mensen die heel actief bezig zijn met tuinbouw de nodige verduidelijking zal brengen. Ik zal dan ook niet nalaten hen te wijzen op de vele mogelijkheden die u hier schetst, en te kijken of zij, aansluitend daarbij, een initiatief voor een beroepsopleiding nog wenselijk achten. Ik zal in elk geval ook uw advies meegeven om die vraag, langs de beroepsorganisatie om, formeel tot u te richten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studiekosten in het secundair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de studiekosten en de mogelijkheid om te komen tot een maximumfactuur in het secundair onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, uit een onderzoek van het Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA) blijkt dat de gemiddelde studiekostprijs voor ouders met een kind in het secundair onderwijs 978 euro bedraagt en dat de studiekosten in de voorbije jaren beperkt zijn toegenomen. Er is ook een daling vast te stellen in de tevredenheid van de ouders over de studiekosten.

Maar wat bij mij de meeste vragen oproept, is de vaststelling dat de schoolfactuur erg verschillend is van studierichting tot studierichting, ondanks de financiering die wij toepassen voor scholen en studierichtingen. Uit de studie blijkt dat aso-leerlingen een minder hoge factuur krijgen dan bijvoorbeeld leerlingen in het technisch en het kunstonderwijs. Als ik er de subsidies voor die richtingen op nakijk, blijkt nochtans dat wij daar een aangepaste coëfficiënt toepassen, waardoor je zou veronderstellen dat die facturen enigszins gelijklopen.

Mijnheer de minister, u hebt intussen ook gereageerd op de resultaten van dit onderzoek. U stelde dat u niet de bedoeling hebt om onmiddellijk te kiezen voor een maximumfactuur in het secundair onderwijs en dat u vooral wilt werken rond kostenbeheersing. U gaf ook aan dat u de Koning Boudewijnstichting daarin een opdracht zou geven.

We moeten mijns inziens kunnen evolueren naar een min of meer gelijke factuur, ongeacht de studierichting. We zien ook dat ouders van leerlingen in het algemeen secundair onderwijs de factuur vaak gemakkelijker kunnen betalen dan bijvoorbeeld ouders van leerlingen die in het technisch of beroepsonderwijs school lopen. Ik vind dat de kansen van kinderen uit minder rijke gezinnen moeten worden gevrijwaard.

U hebt zelf al terecht aangegeven dat het zeer moeilijk is om differentiatie toe te passen bij het toekennen van studietoelagen. Dat moet mijns inziens ook geen optie zijn. Ik vind wel dat we een en ander kunnen rechtekken via een juiste en gedifferentieerde financiering van de verschillende studierichtingen. Normaal gezien zou dat tot gevolg moeten hebben dat de factuur aangepast is en min of meer gelijklopend is, ongeacht de gevolgde studierichting.

Mijnheer de minister, welke verschillende maatregelen wilt u op dat terrein nemen om tot een beter resultaat te komen dan vandaag?

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de conclusies van de onderzoekers van het HIVA bevestigen inderdaad een aantal hypothesen die impact hebben – of zouden moeten hebben – op de keuzes die we moeten maken bij de verdere verfijning van de financiering van het leerplichtonderwijs.

Om meteen tot de kern van de zaak te komen, haal ik enkele van de voornaamste vaststellingen aan. Gemiddeld bedragen de schoolkosten die ouders moeten betalen voor een leerling in het secundair onderwijs 978 euro. Er zijn relatief grote verschillen tussen de studiekosten van een leerling in het bso, kso, tso en aso. En er zijn ten slotte vooral grote verschillen tussen de verschillende studiegebieden en richtingen: de duurste richting is toerisme met 1464 euro, de goedkoopste is bouw met 826,70 euro.

Er zijn ook elementen van de studie die veeleer geruststellend zijn. De schoolkosten blijken de voorbije jaren bijvoorbeeld weinig te zijn toegenomen. De studie spreekt verder tegen dat ouders en leerlingen de keuze van een bepaalde studierichting of onderwijsvorm laten afhangen van de kostprijs.

Daar kunnen toch wel enkele kanttekeningen bij worden geplaatst. Ik denk niet dat je op basis van dit onderzoek de sluitende conclusie kunt trekken dat schoolkosten geen rol spelen bij de studiekeuze. Over de gevallen waarin een ouder een bepaalde studierichting niet kiest omwille van de hoge kostprijs, levert deze studie immers geen gegevens. Bovendien ligt de responsgraad niet altijd even hoog. In totaal werden 2600 enquêtes ingevuld, van de 6000 die werden verstuurd naar scholen die vooraf reeds waren geselecteerd. Vier scholen werden uit de studie geweerd, omdat ze meer dan 50 percent allochtone leerlingen hadden, wat vanuit methodologisch oogpunt misschien wel verdedigbaar is, omdat de ouders de vragenlijsten niet goed zouden begrijpen, maar wat, denk ik, toch de beeldvorming verstoort als het over dit soort onderwerpen gaat.

Zelfs indien de schoolkosten in de praktijk niet doorslaggevend zouden zijn voor de studiekeuze, betekent dat niet dat ouders de schoolkosten rechtvaardig vinden, noch dat het principieel aanvaardbaar is dat studenten in het secundair onderwijs zoveel meer of minder kost naargelang de richting.

Mijnheer de minister, u hebt het zelf al gezegd in een eerste reactie: gemiddeld 978 euro schoolkosten is voor vele gezinnen een heel zware financiële dobber. Kostenbeheersing is dus aangewezen, maar de vraag blijft hoe we dat concreet maken gezien de grote verschillen qua kostprijs tussen de opleidingen in de diverse studiegebieden en ook in de diverse scholen.

U hebt verklaard dat de grote verschillen in de reële kosten van de diverse opleidingen ook bestaan tussen scholen onderling voor soortgelijke opleidingen. Een systeem zoals de maximumfactuur zou niet aangewezen zijn, omdat het scholen die nu de kosten goed beheersen, zou ontmoedigen om zuinig te blijven. Lijkt het u uitgesloten dat we uiteindelijk tot een gelijke kostprijs voor de diverse richtingen in het secundair

onderwijs komen, nadat we de financiering van die richtingen variabel invullen?

Studietoelagen zijn niet afhankelijk van de studierichting die leerlingen volgen. Ook daar is al naar verwezen. Houden we dat zo of moeten we dat veranderen? Het opleggen van een maximumfactuur, het variabel maken van de schooltoelagen en het verlagen van de schoolkosten in het algemeen zijn afhankelijk van verder onderzoek naar de reële studiekosten en noden in de diverse studierichtingen. Hoe ver staat het met dat onderzoek? Welke bevindingen leveren de lopende projecten in verband met kostenbeheersing op? In welke mate kan dat worden vertaald in algemene regelgeving in verband met studiekosten?

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Ik had eigenlijk graag een vraag gesteld aan de beide sprekers. Tot op heden zijn er heel wat opmerkingen geweest over de maximumfactuur voor het basisonderwijs.

De voorzitter: Stelt u de vraag aan de minister?

Mevrouw Stern Demeulenaere: Neen, aan de sprekers. Ik zou graag weten waar ze heen willen, want ik begrijp het niet zo goed. Maar ik zal het aan de minister vragen. Ik denk dat hij mijn vraag zal begrijpen. Mijnheer de minister, u hebt al heel wat mogen horen over de maximumfactuur. U hebt heel wat bezwaren tegen de maximumfactuur gekregen, uit alle richtingen. Ik vraag me af of het realistisch is om zelfs maar een maximumfactuur te overwegen, omdat er zo'n diversiteit aan opleidingen is. De vraag hoe dat op te lossen is, zal een heel grondig debat vergen. Ik vraag me af of dat enigszins op te lossen is. U loopt hoog op met de autonomie van de scholen. Willen we die autonomie wat de opleidingen en de studierichtingen betreft niet aantasten, dan veronderstel ik dat dit heel problematisch zal worden.

In de vraag van mevrouw Tamsamani over de studietoelagen zit misschien wel muziek. Ik meen me te herinneren dat ik ooit ook al eens heb opgemerkt dat er eventueel in een diversifiëring van die studietoelagen kan worden voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, u kent ons verzet tegen de maximumfactuur in het lager onderwijs. Dat lijkt ons niet echt de te onderzoeken mogelijkheid. Dat neemt niet weg dat de hier gestelde vragen zeer interessant zijn. Ik herinner me dat wij ook al de vraag hebben gesteld wat nu de reële studiekosten zijn, en hoe die in verhouding staan tot de studietoelagen die momenteel worden gegeven. Zeker op die vraag zou ik graag een antwoord krijgen.

Een mogelijkheid die misschien kan worden nagegaan, is de volgende. Een zeer grote kost in het middelbaar onderwijs vormen de cursussen en de handboeken, ongeacht de richting. Mevrouw Tamsamani verwijst in haar vierde vraag naar de lopende projecten. Misschien wordt dat daarbij in overweging genomen. Misschien moet eens worden nagegaan in welke mate die kostprijs kan worden beperkt, in welke mate er sprake kan zijn van gratis of goedkope handboeken.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, op de eerste vragen van mevrouw Helsen en mevrouw Tamsamani zou ik het volgende willen antwoorden. Het klopt inderdaad dat de stijging van de gemiddelde kostprijs in zeven jaar relatief beperkt is. Dat toont mijn inziens aan dat er inspanningen gebeuren om de schoolrekening onder controle te houden. Niettemin blijft 978 euro een fors bedrag, vooral omdat voor sommige richtingen de rekening nog een stuk hoger ligt. Voor zeer veel gezinnen is een gemiddelde van 978 euro eigenlijk een te hoge kost. Alvorens in te gaan op de initiatieven die ik wil nemen, wil ik het eerst kort hebben over de belangrijkste conclusies van het onderzoek.

De belangrijkste uitgavenpost is de schooluitrusting: die is goed voor gemiddeld 68 percent. Ze omvat onder meer de uitgaven voor boeken, schoolmateriaal en gereedschappen. Daarna volgen schoolactiviteiten met 11 percent, vervoer met 7 percent en schoolreizen met 6,5 percent. De gemiddelde totaalkost verbergt wel grote verschillen. Zo neemt de kost gestaag toe met de graad waarin de leerling zit. Het gemiddelde stijgt van 868,9 euro in de eerste graad over 985,6 euro in de tweede graad naar 1105,3 euro in de derde graad. Er is ook een verschil tussen de onderwijsvormen. Het goedkoopst is het bso, met 987 euro. Dan komen het aso, met 1018 euro, en het tso, met afgerond 1100 euro. De duurste onderwijsvorm is het kso, met gemiddeld 1256 euro per jaar. Wat het kso betreft, zijn alleen de beeldende kunsten onderzocht.

Voeding, toerisme, sport en beeldende kunsten blijken de duurste studiegebieden te zijn. Meer dan de helft van de ouders vindt de schoolkosten voor boeken, kopieën, vervoer en schoolreizen te hoog. Vooral ouders met veel kinderen ten laste, met een laag gezinsinkomen of met kinderen in het bso of in het tso zijn ontevreden. De reden voor die ontevredenheid blijkt allicht uit de cijfers.

De invoering van een maximumfactuur in het secundair onderwijs, in de vorm van een lat die we leggen, lijkt me niet haalbaar. De kostenverschillen tussen de onderwijsvormen zijn te groot. Bovendien kunnen de

kosten zelfs binnen eenzelfde studiegebied verschillen. Het creëren van een enkel maatpak voor deze zeer diverse kostensoorten lijkt me moeilijk te verantwoorden.

Bovendien kan de invoering van een maximumfactuur voor een leerling in een studierichting kostendrukkend en voor een leerling in een andere studierichting kostenverhogend werken. De maximumfactuur kan immers fungeren als een prikkel of een toelating om de kosten te verhogen.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de scholen de schoolfactuur onder controle hebben kunnen houden. We kunnen hier echter nog niet tevreden mee zijn. Het is voor veel gezinnen nog steeds heel duur. We moeten de scholen tot nog meer kostenbewustzijn aanzetten. Ik wil in dit verband geen repressief beleid voeren. Ik wil ondersteunend en sensibiliserend te werk gaan.

Ik heb een overeenkomst met de Koning Boudewijnstichting gesloten. Die zal op basis van overleg en onderzoek in kaart brengen wat scholen op het vlak van, bijvoorbeeld, communicatie, imago, financieel beleid of betrokkenheid van ouders kunnen doen. De Koning Boudewijnstichting zal tevens een plan van aanpak ontwikkelen om de scholen effectief tot een meer kostenbewust beleid aan te zetten.

Daarnaast wil ik ook vermelden dat ik voor de vierde keer op rij een knelpuntpremie zal toekennen aan leerlingen in studierichtingen die tot de invulling van een knelpuntberoep leiden. Ik heb daarvoor in de begroting voor 2009 1,4 miljoen euro ingeschreven. De premie bedraagt elk jaar ongeveer 230 euro. Dat is afhankelijk van het aantal in aanmerking komende leerlingen.

Bovendien zullen de werkingsmiddelen voor secundaire scholen 40 miljoen euro hoger liggen dan in het schooljaar 2006-2007, de door het HIVA onderzochte periode.

Verder heb ik gedurende vier schooljaren telkens een bedrag van meer dan 10 miljoen euro voor de nijverheidstechnische scholen gereserveerd. Dat bedrag moet hen in staat stellen hun machineparken te moderniseren of de bestaande machines beter te beveiligen. Dat kan natuurlijk de mate waarin bepaalde kosten aan ouders worden doorgerekend, helpen drukken.

De studietoelagen vervullen hierbij een belangrijke rol. De gemiddelde toelage voor het secundair onderwijs is meer dan verdubbeld. Bovendien is de groep die van een dergelijke toelage kan genieten, aanzienlijk groter geworden.

Het HIVA heeft de gemiddelde impact van de toelage op de gemiddelde factuur berekend. Voor het schooljaar 2006-2007 bedroeg de gemiddelde toelage 166 euro. Dat bedrag dekt ongeveer 17 percent van de gemiddelde

globale kostprijs. In het schooljaar 2008-2009 bedraagt de gemiddelde toelage 377 euro. Dat bedrag dekt ongeveer 38,5 percent van de huidige schoolkosten. Dat betekent dat de gemiddelde impact van de schooltoelage op de schoolfactuur meer dan verdubbeld is.

De Vlaamse overheid moet niet als enige goede instrumenten met betrekking tot kostenbewustzijn ontwikkelen of bestaande instrumenten verbeteren. De scholen moeten dat ook doen. Ik heb er alle vertrouwen in dat de scholen open zullen staan om, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, bijkomende acties met betrekking tot kostenbeheersing te voeren.

Mevrouw Tamsamani heeft me gevraagd of het niet mogelijk is door middel van een variabele verdeling van de werkingsmiddelen op basis van de studierichtingen tot een gelijke kostprijs te komen. De werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs worden op basis van puntengewichten op het niveau van de onderwijsvorm en op het niveau van de studiegebieden verdeeld. Binnen de studiegebieden hebben de verschillende studierichtingen hetzelfde puntengewicht. Aan harde studiegebieden wordt meer gewicht toegekend dan aan zachte studiegebieden. Er is, met andere woorden, wel degelijk een variatie. Die beperkt zich echter tot het niveau van de studiegebieden. We gaan op dat vlak niet verder. We kunnen moeilijk tot een gelijke kostprijs voor de verschillende studierichtingen komen. De kostenstructuren van scholen en het schoolbeleid inzake de doorrekening van kosten aan leerlingen kunnen erg verschillen. Zo is de kostenstructuur erg afhankelijk van variabele kosten. Een grote school zal, bijvoorbeeld, meer energiekosten moeten betalen dan een kleinere school.

Het is daarentegen wel de bedoeling het doorrekenen van kosten aan leerlingen aan te pakken, meer bepaald door middel van het stimuleren van een kostenbewust beleid. Ik heb dit daarnet al even toegelicht. Er zijn grote verschillen. We moeten het kostenbewustzijn aanscherpen. Het lijkt me echter moeilijk een maximumfactuur, een maatregel waarbij we één grens voor eender welke studierichting trekken, in te voeren. Volgens mij wordt die conclusie eigenlijk door de studie van het HIVA ondersteund.

Mevrouw Tamsamani vraagt zich af of we de studietoelagen niet afhankelijk zouden moeten maken van de door de leerlingen gevolgde studierichtingen. Ik heb dat even overwogen. Het lijkt me echter bijzonder moeilijk.

Om de toelagen afhankelijk te maken van de studierichtingen, zouden we een heel gediversifieerd systeem moeten uitbouwen. Aangezien dit bijzonder complex zou worden, hebben we dat niet gedaan. De toelagen zijn dan ook afhankelijk van het belastbaar inkomen van

de ouders. Ik wil hier wel nog even aan de reeds vermelde knelpuntpremies herinneren. Die premie is afhankelijk van de keuze voor bepaalde studierichtingen. Het gaat hier trouwens om een belangrijk bedrag, meer bepaald 236 euro per leerling. Die maatregel wordt herhaald.

Mevrouw Tamsamani heeft tevens gevraagd of er verder onderzoek komt. Ik heb niet voor een herhaling van het door het HIVA gevoerde onderzoek gekozen. Ik heb een overeenkomst met de Koning Boudewijnstichting gesloten. Op basis van overleg en van praktisch onderzoek zal de Koning Boudewijnstichting in kaart brengen wat de scholen met betrekking tot een kostenbewust beleid kunnen doen. We kunnen dat eventueel een vorm van actiegericht onderzoek noemen. Het is alvast niet de bedoeling het grootschalig onderzoek van het HIVA te herhalen.

Mevrouw Tamsamani heeft gevraagd welke bevindingen de lopende projecten in verband met kostenbeheersing opleveren. Het beantwoorden van deze vraag zou enigszins prematuur zijn. Ik heb nog geen resultaten. De opdracht van de Koning Boudewijnstichting bestaat erin een bepaald proces op gang te brengen. Dat proces moet ertoe leiden dat de scholen een beleid inzake kostenbeheersing structureel in hun dagelijkse werking inbouwen. Dat moet op een bepaald ogenblik tot herkenbare resultaten leiden.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Voor mij is het een belangrijk punt om te trachten het verschil in de factuur tussen de diverse richtingen zo klein mogelijk te maken. U geeft zelf aan dat het moeilijk is om te werken met een maximumfactuur. Hoe kunnen we dat dan wel bereiken?

Ik beschik niet over voldoende gegevens om bijvoorbeeld te kijken of onze financiering van de verschillende richtingen op punt staat. Het puntengewicht dat wij toekennen voor de richting toerisme, verschilt bijvoorbeeld van dat voor de andere dure richtingen. Is daar een aanpassing nodig in functie van de resultaten van het onderzoek van het HIVA of niet?

Voor andere studiegebieden staan de puntengewichten wel in verhouding tot de kostprijs. Maar voor de kunstopleidingen ligt het puntengewicht bijvoorbeeld anders dan voor aso-richtingen, maar niet in dezelfde mate als het verschil in de kostprijs voor de ouders. Moeten wij dat verder bekijken of is dat niet nodig?

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mijnheer de minister, u zei dat de knelpuntpremie 236 euro per leerling bedraagt voor knelpuntberoepen. Maar ik heb gehoord van iemand die zijn zoon naar een koksschool had gestuurd in het Mechelse, dat die voor 1900 euro kosten had per jaar. Is dat ook een knelpuntberoep?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik zou het moeten weten, maar ik durf het niet te zeggen. Sommige van die

richtingen zitten erin, maar niet allemaal, denk ik. Het gaat in totaal niet over een groot aantal leerlingen: ongeveer 4000. We zijn daarin heel selectief geweest.

We gaan moeten evalueren hoe we dit beleid voortzetten. Dat is iets voor een volgend regeerakkoord. Mevrouw Tamsamani, u hebt een treffend voorbeeld gegeven. De kosten zijn hoog en zeer verschillend.

Mevrouw Helsen, toerisme is misschien een voorbeeld, maar verder kun je moeilijk zeggen dat we geen rekening houden met de kosten in de puntengewichten. U zegt het zelf. Daarmee wordt rekening gehouden. Ik had niet het gevoel dat de studie van het HIVA ons meteen op weg zette naar het wijzigen van de puntengewichten. Ik zeg ook niet dat de studie zei dat we daaraan niets moesten doen, ik zal erover nadenken. Maar er zit al diversificatie in.

Ik vind wijzigingen aan het einde van de legislatuur niet opportuun. We hebben pas een nieuwe financiering van de werkingsbudgetten tot stand gebracht. Die wordt nu verteerd door de scholen, in positieve zin. De scholen zijn aan het leren wat die budgetten betekenen en zijn dat aan het omzetten in beleidsplannen, hoop ik. Daar nog wijzigingen doorvoeren, vind ik op dit moment moeilijk. Daarom heb ik besloten om dat niet te doen. Maar u hoort mij niet zeggen dat dat nooit aan de orde zal zijn. Ik kijk even uit naar wat de praktijk van de Koning Boudewijnstichting ons zal opleveren.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik vind het positief dat er premies zijn voor knelpuntberoepen. We leggen in het onderwijs heel sterk het accent op talentontwikkeling.

Minister Frank Vandenbroucke: Ja, maar ook op toekomst.

Mevrouw Kathleen Helsen: Als talenten ten volle ontwikkeld worden, kunnen mensen sowieso een sterke toekomst tegemoet gaan. Het is niet altijd wenselijk om vooral te stimuleren in de richting van een aantal knelpuntberoepen op dat moment. Als de talenten maar minimaal aanwezig zijn op bepaalde vlakken, lijkt het me voor de meeste leerlingen beter om verder te bouwen op wat aan potentieel aanwezig is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
